

De kunst van verliezen

Saber perder
David Trueba

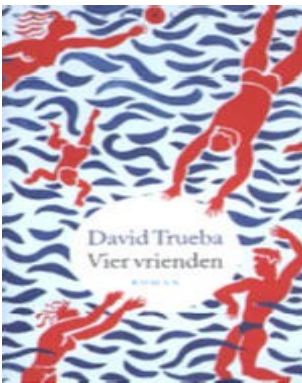
David Trueba Rodríguez werd in 1969 geboren in Madrid als jongste van acht kinderen. Omdat zijn moeder er moeite mee had haar jongste zoon los te laten, ging David pas op zijn zevende jaar naar school. Hij vermaakte zich thuis prima. Zijn vader had een handel in schrijfmachines en David kon urenlang ijverig zitten typen. Zijn studie journalistiek was dus niet zo'n verrassing en al snel deed hij ervaring op als tekstschrijver, journalist en tv-scriptschrijver. Daarna volgde hij zijn veertien jaar oudere broer Fernando in diens passie voor film: in 1992 vertrok hij naar Los Angeles voor een opleiding scenarioschrijven aan het American Film Institute. Daar schreef hij in 1994 ook zijn eerste script, *Los peores años de nuestra vida*, het zelfportret van een romantische jongeman.

Spaanse uitgave:
Editorial Anagrama
ISBN 84-339-7267-8, 2008

Nederlandse vertaling:
Tineke Hillegers-Zijlmans en
Frieda Kleinjan-van Braam
Uitgeverij Anthos
ISBN 90-414-1393-2, 2010
427 pagina's

Het medium film leerde David vervolgens vanuit allerlei invalshoeken kennen: hij schreef een tiental filmscripts. Van vijf van deze films was hij tevens regisseur, onder meer van *Los soldados de Salamina* uit 2002, naar het boek van Javier Cercas. Ook trad hij in enkele films als acteur op. Zijn scenario's genoten ruime waardering: meer dan eens was hij kandidaat voor de Premio Goya voor het beste script. Op het filmfestival van Málaga in 2005 werd hij uitgeroepen tot beste regisseur van dat jaar. Naast al zijn filmbemoeienissen vond hij tijd voor het schrijven van frequente columns in El País, El Mundo en andere kranten en voor enkele romans. Gevraagd naar verfilming van een roman van eigen hand, stelt Trueba, dat hij zijn filmwereld en literaire wereld graag gescheiden wil houden.

Met ruime tussenpozen schreef David Trueba tot nu toe drie romans: *Abierto toda la noche* verscheen in 1995, *Cuatro amigos* in 1999 en *Saber perder* in 2008. In *Abierto toda la noche* wordt een stoet van merkwaardige lieden in het huis van de omvangrijke familie Belitre beschreven, zoals een twaalfjarig gestoord jongetje, een demente grootvader en een stel maffe Jehova-getuigen. Het is een emotioneel, zelfs melodramatisch verhaal waarin bij ieder van de personages wel een steekje los is. *Cuatro amigos* is het verhaal van vier Spaanse vrienden, twintigers, die een zomer lang in een oud bestelbusje rondtrekken, om plezier te maken en de verantwoordelijkheden van de volwassenheid voorlopig te ontvluchten. De oppervlakkige leefwereld van deze vrienden is wel aardig weergegeven, maar in platvloerse bewoordingen en repeterende beschrijvingen. De Nederlandse vertaling ervan door Rikkie Degenaar, *Vier vrienden*, werd in 2000 gepubliceerd.

Saber perder (*De kunst van verliezen*) is een verhaal van overleving door gewone mensen die allen een geheim met zich meedragen en zich in hun moeizame onderlinge omgang in leugens verstrikken. Trueba voert vier hoofdpersonen ten tonele: de jonge Sylvia, haar vader Lorenzo, haar grootvader Leandro en een Argentijnse voetballer, Ariel. Aan het begin van het boek beleeft ieder van hen een voor zijn verdere leven beslissende gebeurtenis.

Lorenzo probeert, nadat hij door zijn vrouw verlaten is en door zijn zakelijk compagnon bedrogen, met oude maten krampachtig zijn leven weer op orde te krijgen. De eenzelvige, zestienjarige Sylvia kan de echtscheiding van haar ouders niet goed verwerken en tracht haar identiteit te vinden. Als zij op straat geschept wordt door een auto, wordt haar leven overhoop gegooid. Lorenzo, gepensioneerd pianoleraar, besteedt, nadat zijn vrouw een noodlottige val maakt - misschien het begin van haar aftakeling - zijn hele pensioen aan een Nigeriaanse prostituee, bij wie hij wegdroomt. Ariel wordt gecontracteerd door een Madrileense voetbalclub en het succes lijkt hem toe te lachen, maar hij kan moeilijk aarden in het voetballersmilieu in Madrid. Over de grootvader stelt de auteur dat hij zo'n verhaal uit eigen omgeving kent en dat hij graag aandacht wilde besteden aan seksualiteit van ouderen, juist omdat dit onderwerp in de huidige maatschappij niet serieus genomen wordt. Helaas blijft de problematiek van de oude man oninvoerbaar. Ook de beschrijving van de andere personages begint weliswaar geloofwaardig, maar daarna vindt er weinig ontwikkeling plaats en de personen komen niet tot leven. In de beschrijvingen stapelen de herhalingen zich op, bijvoorbeeld van de bordeelbezoeken van de oude man en de strapatsen van de voetballers. Vrijwel alles is voorspelbaar.

In Spanje werd deze roman door het publiek en vooral door de critici gunstig ontvangen: Trueba verwierf er de Premio Nacional de la Crítica 2009 mee. In een interview zei de auteur: 'Ik probeer mijzelf en de lezer te interesseren voor dingen die vaak worden afgewezen. Het is nu eenmaal niet mogelijk om te doen of mensen waar we minachting voor hebben niet bestaan. Daarom wil ik de lezer dwingen om zich te verplaatsen in mensen die dingen doen die hij afkeurt om hem die beter te doen begrijpen.' Een subtielere pen was nodig geweest om dit te bereiken.

Het vertalersduo heeft deze roman nauwgezet vertaald. Het is uiteraard niet hun schuld dat het een oppervlakkig boek blijft: er zat gewoon niet meer in, dus ook in het Nederlands is het een weinig boeiend verhaal met simpele karaktertekeningen, zonder noemenswaardige ontwikkeling. De formuleringen zijn vlak en grof, toonzetting en sfeer van de roman blijven kil en getuigen niet van veel inlevingsvermogen. Misschien zou David Trueba er toch beter aan doen zich volledig te wijden aan het medium film.

Heleen Peeters, 26 augustus 2010